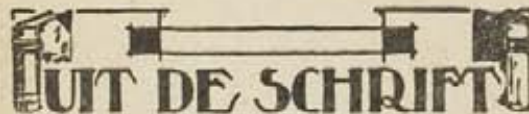

wen als twee grootheden, die met elkaar niets te maken hebben en elkaar fundamenteel kunnen loslaten. Zoals in de gelijkenis van den rijken man en den armen Lazarus, door Luther onderscheiden werd tusschen de „eigenlijke” hel en de „on-eigenlijke”, zoo wordt hier onderscheiden tusschen een „eigenlijken” hemel en een „niet-eigenlijken” hemel. Wie in den „eigenlijken” hemel is, verlangt niet meer naar iets, want de „rechte” hemel stilt elk verlangen. Daarom kan een plaats, waar men nog hunkert naar het lichaam, geen „eigenlijke” hemel zijn. Maar daarom staat er ook, dat zijn vrouw Käthe, om zoo te zeggen, ook al in den hemel is; natuurlijk niet in den „eigenlijken”, den „rechten”. Eveneens merkt hij op, dat de Christenen na hun dood, gelijk ook bij hun leven, verlangend uitzien naar de opstanding der dooden. Men kan dus niet Abraham uit elkaar rukken en doen alsof, indien maar zijn ziel verlost is, daarmee Abrahams pleit al heelmaal gewonnen is. Het gaat niet om een stuk van Abraham, maar om den ganschen Abraham. Hetgeen na den dood de zielen hebben, is nog niet de „eigenlijke” hemel, zooals de „filosofen” schenen te beweren, zij, met hun ellendige abstracties. Luther wijst wel af een beoordeeling van den tusschentoe-stand naar de wijze van het aardsche leven, maar loochent niet dien tusschentoe-stand zelf. Daarom merkte Luther bij een andere plaats ook op (a.w. 194), en dit na den terugkeer van de begrafenissen van zijn dochter, dat zijn dochter nu „geschiedt” was naar lichaam en ziel. Elders zegt hij (a.w. 193): het is wonderlijk te weten, dat zij (zijn dochter Lennichen) zeker in vrede is.

Men moet in het algemeen met Luthers tafelredenen voorzichtig zijn. Er zijn bijv. oudere edities van de „Tischreden” (bijv. van Aurifaber, Jena, 1603, of andere), waarin van Luther verhaald wordt, dat hij de Latijnsche woorden „Domini sumus” (d.w.z. wij zijn des Heeren, in den tekst Rom. 14:8 „hetzij wij leven, hetzij wij sterven, wij zijn des Heeren”) aldus had geïnterpreteerd, min of meer geestig, „wij zijn Domini, in den tweeden naamval enkelvoud” (dan. beteekent het: des Heeren), „en ook: wij zijn Domini, in den eersten naamval meervoud” (wij zijn heeren). Maar een critische editie als die van Weimar laat Luther juist het tegenovergestelde zeggen: „Wél tweede naamval enkelvoud (des Heeren), maar niet eerste naamval meervoud (heeren).” (Zie o.a. Weimar, 190.)

Wij zien er van af, andere citaten van Luther te geven, waarin over den toestand, der (ziende, voelende, hoorende) zielen na den dood positieve dingen gezegd worden. Wij meenen voldoende te hebben opgemerkt, om het verschil tusschen Luther en onzen hedendaagschen schrijver duidelijk gemaakt te hebben. De in ons voorgaande artikel besproken speculatie van onzen auteur over het tijdsbegrip is in haar stellige conclusie aan Luther vreemd.

UIT DE SCHRIFT

VERLATING.

Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe.
Marcus 14:34.

„Verlaten”, „geestelijke verlaten”.

Over dit begrip is veel gesproken en geschreven. Het heeft velen verwonderd, dat de Schrift er van gewaagt: zou God verlaten, wie Hij eenmaal als de zijnen aangenomen heeft? Zou Hij van zijn kant 't verbond gaan verbreken, en uiteenrukken wat Hij samenbond?

Neen, dat doet Hij nooit.

Als dan toch in de Schrift van die verlaten gesproken wordt als van een daad Gods, dan is dat een bewijs, dat Hij zijn verbond houdt; want Hij heeft den schender van het recht van het verbond daarmee tevoren gedreigd. Hij kan zichzelf immers niet verloochenen? Hij dreigt óók in het Nieuwe Verbond alzoo, en doet dit van den aanvang af. „Ik zal uw kandelaar van zijn plaats nemen”, — is dat iets anders dan een dreigen met „verlaten”?

Wat dat woord „verlaten” is niets anders dan een beschrijvende term, waardoor wordt aangegeven, dat God de genademiddelen inhoudt, of ook de daaraan zich verbindende Geesteskracht terughoudt.

Dit „inhouden” of „terughouden” nu kan volledig, definitief zijn, of onvolledig, voorloopig, voorbijgaand.

Het kan een onderdeel der eeuwige verlaten zijn, en dus der verdoemenis; het kan ook een stuk van slechts tijdelijke „verlaten” zijn, en dus van kastijding, die behoudt.

Want in het verbond is de verantwoordelijke kstelling één der grondzuilen, waarop alles rust.

Is er een fundamenteel bondsbreker, die voor Gods oog kind des verderfs is, dan „onttrekt” God zich aan hem met een werkelijke verlaten, onderdeel der definitieve. Die niet heeft, van dien wordt genomen ook wat hij heeft. Het Woord wijkt uit het leven van zoo iemand weg; de Geest paart nimmer zich bij het Woord als levenwekkende kracht. In stee van bekeering onder, volgt dan verharding tegen het Woord. Tengevolge van die toenemende zonde worden de scheppingsgaven („natuurlijk licht”, „uiterlijke tucht” enz.) meer en meer „bezoedeld” en „ten onder gehouden”. En elke nieuwe dag beteekent een stap in de richting van het verderf, of al de zon schijnt, ja dan neen.

Is er daarentegen een bondskind, dat, ofschoon in zonde vallende, en van zijn kant daarmede God „verlatende”, niettemin in Gods gunst besloten blijft, wijl van eeuwigheid daartoe verkoren, dan kan het wel gebeuren, dat t i j d e l i j k de Vader jegens dit bondskind de positieve werkingen van zijn Geest ten deele inhoudt. Want hen, die God „wederbaart”, „verlost” Hij „in dit leven niet ganschelijk van het vleesch en het lichaam der zonde”. „De bekeerden” worden „niet altijd alzoov van God geleid en bewogen, dat zij in sommige bijzondere daden door hun eigene schuld van de leiding der genade niet zouden kunnen afwijken”. Daarom moeten zij gestadiglijk waken en bidden.... En zoo zij dit niet doen, zoo.... worden zij ook inderdaad door Gods rechtvaardige toelating” (die nooit een bloot passieve houding Gods is) „daartoe somwijlen vervoerd”. „Met zoodanige grove zonden.... verliezen” zij „somwijlen, voor eenen tijd, het gevoel der genade; totdat hun, wanneer zij door ernstige boetvaardigheid op den weg wederkeren, het vaderlijk aanschijn Gods o p n i e u w verschijnt”. „Opnieuw”, — het heeft zich immers een tijdlang voor hen verborgen. „Want God.... neemt.... den H. Geest van de zijnen.... n i e t g e h e e l weg”. Niet geheel, wel gedeeltelijk. Hij laat hen zóó niet vervallen, dat zij van de genade.... uitvallen... of... „van Hem (den H. Geest) geheel verlaten zijnde, zich zelf in het eeuwige verderf storten”. Niet geheel verlaten; maar toch wél „verlaten” voor een deel, ter kastijding. „God, de Vader.... laat hen boven hetgeen zij vermogen, niet verzocht worden”. Maar Hij laat hen wél verzocht worden naar hun „vermogen”. „Het aanschijn des verzoenden Gods”, „waarvan de verbergings bitterder is dan de dood”, kan „om het misbruik van zijne vaderlijke goedertierenheid.... van hen.... afgekeerd worden, en zij alzoov in zware kwellingen des gemoeds vervallen” (Dordtsche Leerregels V, par 1, 4, 5, 6, 11, 13).

Zie nu het Lam Gods.

Hij is als Borg naar Gethsémané gekomen, en mag slechts als Borg van hier gaan. Beladen met de schuld der zijnen, moet Hij het oordeel der verlaten dragen, als ware het een eeuwig, een definitief oordeel. Ja, het is ook „eeuwig”, in dezen zin, dat het gewicht der kwelling maat-loos is straks — op Golgotha.

En wel houdt Hij zelf aan God, zijn Vader, met alle kracht, die in Hem is, zich vast. Maar het oordeel der in-houding van de Geestes-energie in haar acquiesceerende kracht, in haar een (geschonken) „autarkie” werkend vermogen, het oordeel der verbergings van Gods aangezicht, dát wordt toch metterdaad aan Hem voltrokken. Er gebeurt iets; en het komt van Gods zijde. En het komt in volle „kwelling des gemoeds”. Want het ontrouwe bondskind moge in de tijden der verlaten zijnerzijds God hebben verlaten (voor een tijd, en ten deele), en dan ook vanwege de inwendige verharding de pijn der verlaten als daad Gods minder scherp gevoelen, de Christus, de zondeloze, gevoelt die pijn in volle zwaarte, wijl in Hem geen enkel begin ook maar van zonde de begeerte tot het zoeken van Gods aangezicht afstompen of verzwakken kon.

Zoo wordt aan Hem de schuld bezocht. Hij is gemaakt tot zonde, hij is gemaakt tot bondsbreuk, tot verloochening van God. Nu is zijn macht niet langer aan den boom des levens, — Hij wordt verlaten, „opdat wij tot God zouden genomen en nimmer meer van Hem verlaten worden”.

Want „het gevoel” der genade behoort ook zelf tot „de genade”. Ook dat „gevoel”, die onder-vinding, moest door den Borg voor mij v e r d i e n d worden. De orakel-vraag, de in het bonds-verkeer met God aan Hem gestelde „vraag om een goed geweten”, die is door Christus gesteld, maar het antwoord bleef voor Hem uit: het verkeer, dat stokte in Gethsémané. Nu mag om Zijnentwil ik

het antwoord ontvangen, in 't Woord, en in de bevestiging van mijn onrustig hart, dat God zelf acquiesceert, den klopp des harten regelmatig maken-de door Zijn takt-vollen Geest; die Geest toch is het, die mij verleent de autarkie, het heusch genoeg-hebben, waarin de ziel mag roemen, die v e r z a d i g d is. Verzadigd en te rusten gelegd onder den sterken drang van Vaders zachte stem.

K. S.

KERKELUK LEVEN

DE SYNODE TE UTRECHT VAN JAN.—MAART 1946, EN HARE DOGMATISCHE EN KERKRECHTELIJKE BESLISSINGEN.

Zij die van deze Synode revisie en herstel van de verkeerdheden der twee te Utrecht voorafgaande Synodes gevraagd en verwacht hadden, hebben nul op hun rekest gekregen.

Heel het doen der Synodes is door deze Synode goedgekeurd. De schorsingen zijn rechtmatig goedgeoordeeld en gehandhaafd. En inzake het dogmatiscche is geene verbetering aangebracht, veeleer nog verslechtering.

Wel zijn ter zake van dit dogmatiscche meer woorden gebruikt, en zou men zich door dien woordenomhaal kunnen laten misleiden tot de gedachte, dat betere leeruitspraak gedaan ware. Maar wie tot de kern doordringt en naar het wezen vraagt, merkt wel, dat al die woordenstroom slechts dienen kan om de eigenlijke zaak in quaestie te overspoelen en aan het oog te onttrekken, maar niet in rechten zin haar klaar en helder voor te stellen en hare Schriftuurlijke oplossing te geven.

We raken met deze uitspraak zoo mogelijk nog verder van huis, en komen er niet minder rechtstreeks door in strijd met Gods Woord.

En wat het kerkrechtelijke betreft, zijn wel allerlei aanduidingen gegeven, dat het eigenlijk zóó en zóó behoort, en heeft men blijkbaar niet kunnen loochenen, dat de twee vorige Synodes telkens en telkens van de bepalingen der kerkenordening zijn afgeweken, maar beweert men dan elken keer, dat de omstandigheden het anders handelen der Synodes óf noodzakelijk maakten, óf althans verklaarbaar, óf ook rechtmatig; en dat eene Generale Synode steeds het beslissende woord te spreken heeft bij de vraag, of eene bepaling der kerkenordening gelden moet, óf wel door haar veronachtzaamd mag worden, en of bij een conflict art. 31 K.O. recht geeft een genomen besluit, zoolang eene meerdere vergadering desbetreffend nog niet bij appél uitspraak gedaan heeft, de facto niet te erkennen, niet uit te voeren, niet op te volgen.

Daarmee is in wezen de consciëntie en hare rechtstreeksche gebondenheid aan Gods Woord aange-rand, het beginsel van alle goede kerkreformatie verloochend, en de kerkenordening prijsgegeven aan den willekeur van elke Generale Synode.

Wie acht gegeven had op de afvaardiging naar deze Synode, en er mee gerekend had, wie voorts ter Synode hunne stem zouden laten hooren en hun invloed doen gelden, wist van tevoren wel, wat van deze Synode niet en wel te wachten was.

Maar natuurlijk, God is alle dingen machtig, en kan aller harten neigen als waterbeken tot hetgeen Hij wil. En daarom kon er, naar het zeggen: zoolang er leven is, is er hoop, als op hope tegen hoop nog altoos met de mogelijkheid gerekend worden, dat deze Synode den goeden weg op zou gaan, zoolang de werkelijkheid het niet anders deed kennen.

Doch we weten nu de feiten.

De voorzitter heeft, volgens het courantenver-slag, bij het scheiden der Synode weer gesproken over de ervaren leiding des Heiligen Geestes, en de eensgezindheid geroemd. Doch die eensgezindheid op zichzelf zegt niets in dezen. Ook de 400 profeten van Achab waren eenstemmig, I Kon. 22 vers 6, 13, maar hadden het toch mis. En het Sanhedrin was eensgezind, nu afgezien van een recalcitrant Jozef van Arimathea, Luc. 23:51, en denkelijk van Nicodemus, dat de Rabbi van Nazareth gedood moest worden, Marc. 14:64, maar bedreef niettemin met zijn allen eenstemmig de verschrikkelijkste misdaad.

Eensgezindheid eener kleinere of grootere menigte bewijst op zichzelf niets voor de recht-matigheid en het goede van haar handelen en besluiten.

En meten we het doen en bepalen dezer Synode aan Gods Woord, het eenige rechte richtsnoer voor aller schepselen doen, ook voor het handelen en besluiten van Synodes, dan kunnen we niet anders zeggen, dan dat, niettegenstaande al dit beweren en roemen van dezen Synodevoorzitter, ook deze Synode weer gemist heeft de leiding des Heiligen

Geestes. "gemaakt b... Gods open

Over dit... Volgens... mer 3 van... gedaan: ... tenzij zij z... wen en be... wederbare... Dus ni... wederbare... maar d... genad... Zij hee... in dat aan... zijn wede... brengt, op... uitspraak... zijn belofte... vóór, onde... Dus: d... barende g... bedoeld al... terdaad w... zij óf ree... boren zul... Hoe het... maar in e... barende... der óf rec... moment in... den te ve... dezer for... aannam, z... randsel... Is dan... tes, en n... van den E... genade de... eene wer... doeld, ma... onwerkza... Doch d... Maar v... lofte en 2... verplichte... handelen... de wedel... ondergaan... En dat... baring in... Reeds... zelfde der... aangehaal... haalde w... van dit S... niet allen... Daarme... alleen nie... gen wede... wedergebe... wedergebe... len word... Dat c... in Zijn... Ook do... schrijven... die der l... Rom. 9:1... aanhaalt... averecht... eene ver... ren ver... 4:6... De wij... Schriftel... verband... De He... dat niet... wedergeb... ook door... daan bek... daarover... Evenzo... het Nieu... zegt, dat... hebben g... eens uit... gekend... koninkrij... 8:12; en... ven, dat... 2:3. Oo... Nieuwe l... Daarm... wedergeb... zullen no... Dat e... En of... duidelijk... meente c